

به نام خدا

مختص صنایع ملی

اظهار نظر کارشناسی درباره:
مصوبات کمیسیون تلفیق برنامه پنجم
ماده (۷۱)

مقدمه

بررسی تغییرات و تحولات نرخ بیکاری در کشور حکایت از این دارد که علیرغم تلاش مسئولان و دست‌اندرکاران متأسفانه هیچ زمان شاهد نرخ یک رقمی بیکاری نبوده‌ایم. براساس آخرین آمار منتشره در سال ۲۰۰۸ میانگین جهانی نرخ بیکاری معادل ۷/۹ درصد و میانگین منطقه‌ای آن ۹/۶ درصد است، این درحالی است که کشور ایران با نرخ بیکاری ۱۱ درصد دارای رتبه ۲۵ و بالاترین نرخ بیکاری در جهان و پنجمین کشور دارنده بالاترین نرخ بیکاری در کشورهای منطقه است. با این توصیف بیش از هر زمان دیگر اتخاذ سیاست بهنگام و مؤثر در جهت تعدیل نرخ بیکاری در طول برنامه پنجم توسعه را ایجاب می‌نماید. به‌طور خاص در متن لایحه پیشنهادی، ماده (۷۱) به این موضوع اختصاص یافته است که در ذیل، ابتدا متن و ایرادات وارد بر آن ارائه شده و سپس متن مصوب کمیسیون تلفیق و پیشنهاد مرتبط ارائه گردیده است.

متن ماده (۷۱)

به دولت اجازه داده می‌شود در راستای ایجاد اشتغال پایدار، توسعه کارآفرینی، کاهش عدم تعادل‌های منطقه‌ای و توسعه مشاغل نو اقدام‌های زیر را انجام دهد:

الف) حمایت مالی و تشویق توسعه شبکه‌ها، خوشه‌ها و زنجیره‌های تولیدی، ایجاد پیوند مناسب بین بنگاه‌های کوچک، متوسط و بزرگ (اعطای کمک‌های هدفمند) و انجام تمهیدات لازم برای تقویت توان فنی - مهندسی - تخصصی، تحقیق و توسعه و بازاریابی در بنگاه‌های کوچک و متوسط و توسعه مراکز اطلاع‌رسانی و تجارت الکترونیک برای آنها.
ب) رفع مشکلات و موانع رشد و توسعه بنگاه‌های کوچک و متوسط و کمک به بلوغ و تبدیل آنها به بنگاه‌های بزرگ و رقابت‌پذیر.
ج) گسترش کسب‌وکار خانگی و مشاغل از راه دور و طرح‌های اشتغال‌زای بخش خصوصی و تعاونی به‌ویژه در مناطق با نرخ بیکاری بالاتر از نرخ بیکاری متوسط کشور.

د) حمایت مالی و حقوقی و تنظیم سیاست‌های تشویقی در جهت تبدیل فعالیت‌های غیرمتشکل اقتصادی خانوار به تشکلهای واحدی حقوقی.

ه) حمایت مالی از بخش غیردولتی به‌منظور توسعه و گسترش آموزش‌های کسب‌وکار، کارآفرینی، فنی و حرفه‌ای و علمی - کاربردی.
و) اعمال تخفیف پلکانی و یا تأمین بخشی از حق بیمه سهم کارفرمایان کارگاه‌هایی که با تأیید و یا معرفی واحدهای وزارت کار و امور اجتماعی نسبت به به‌کارگیری نیروی کار جدید مبادرت می‌نمایند، به شرط آنکه واحد تازه‌تأسیس بوده و یا در سال قبل از آن، کاهش نیروی کار نداشته باشد.

- آیین‌نامه اجرایی این ماده شامل نحوه، میزان و مدت زمان استفاده از امتیازات موضوع بندهای فوق حداکثر ظرف ۶ ماه پس از تصویب این قانون به تصویب هیئت وزیران می‌رسد.

ارزیابی ماده (۷۱)

با نگاهی بر محتوای ماده (۷۱) آنچه به ذهن متبادر می‌سازد اینکه مجموعه‌ای از اقدامات و برنامه‌ها که قبلاً نیز در حال انجام بوده (به عبارتی جزء وظایف ذاتی و جاری دستگاه‌های اجرایی محسوب می‌شود)، در این برنامه نیز رعایت شود. این در حالی است که از حیث نظارت و برنامه‌پذیری لازم است اهداف و اقدام ذکر شده در این ماده به نوعی کمی‌پذیر شده تا سیاست کاهش نرخ بیکاری و توسعه اشتغال به نحو مؤثری به اهداف سیاست‌های کلی ابلاغی مقام معظم رهبری (مصرح در بخش عدالت اجتماعی بند «۴-۳۵» مبتنی بر کاهش نرخ بیکاری به ۷ درصد) نائل آید. لذا به‌طور مشخص خواسته سیاست‌های کلی در متن ماده مد نظر قرار نگرفته است. از سوی دیگر با توجه به اهداف مطرح شده در صدر ماده مذکور، لازم است مشخص شود تا چه حد دستیابی به اهداف مذکور در طی این برنامه محقق می‌شود. به‌عنوان مثال به چه میزان کاهش نابرابری منطقه‌ای مطلوب است؟

نگاهی به مصوبات کمیسیون تلفیق حاکی از آن است که این مطلب - کمی‌پذیر بودن ماده - مورد توجه کمیسیون مذکور قرار نگرفته است.

پیشنهاد

مطابق با پیشنهادهای ارائه شده از سوی کمیسیون اقتصادی و نیز پیشنهاد نمایندگان محترم در صفحات ۸۴، ۸۵ و ۸۶ (مراجعه شود به پیوست ۲، شماره چاپ ۱۲۷۵، مصوبات کمیسیون‌های تخصصی و پیشنهادهای نمایندگان در مواد (۴۴) تا (۷۲)). متن پیشنهادی ۳۵۱ عیناً در ذیل آمده است:

۳۵۱. ماده (۷۱) به شرح ذیل اصلاح شود:^۱

ماده (۷۱) - دولت موظف است به‌منظور رسیدن به نرخ بیکاری هفت درصد (۷٪) در پایان برنامه سیاست‌های اقتصادی کشور را به‌گونه‌ای تنظیم نماید که:

الف) نرخ بیکاری در کل اقتصاد کشور سالیانه دستکم یک درصد (۱٪) نسبت به رقم ۱۱/۵٪ برآورد نرخ بیکاری در پایان سال ۱۳۸۸ کاهش یابد.

ب) اختلاف نرخ بیکاری در بخش‌های مختلف اقتصادی، در استان‌های مختلف کشور و در مناطق شهری در مقایسه با مناطق روستایی، در پایان برنامه بیش از پنج درصد (۵٪) نباشد.

ج) سیاست‌های تشویقی برای جلب نظر کارآفرینان به ایجاد اشتغال پایدار به اجرا گذاشته شود.

د) گزارش‌های فصلی توسعه اشتغال که شامل گزارش تفصیلی در مورد اشتغال، وضعیت کمی و کیفی نیروی کار و هزینه‌های انجام شده است، حداکثر سه ماه پس از هر فصل منتشر شود.

۱. از نگاه تخصصی تفاوت نامحسوسی میان پیشنهادی ۳۵۰ (پیشنهاد کمیسیون اقتصادی) و ۳۵۲ (پیشنهاد جناب آقای انصاری) با پیشنهاد ۳۵۱ وجود دارد و نکته این است که در پیشنهاد ۳۵۰: اولاً اهداف کلی بوده و کمی‌پذیر نیستند ثانیاً بند «ه» اضافی است و بهتر است حذف شود. ثالثاً موارد اشاره شده در بند «و» و «ز» جزء وظایف ذاتی دستگاه‌های اجرایی مرتبط است. پیشنهاد ۳۵۲ بند «الف» - کاهش نرخ بیکاری سالیانه ۱ درصد نسبت به سال قبل قید شده که به‌نظر می‌رسد با توجه به وضعیت نرخ بیکاری نسبت به سال ۱۳۸۸ (مبدأ) هدفگذاری مطلوب‌تر باشد.